

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Қ. И. Сәтбаев атындағы қазақ ұлттық техникалық зерттеу
университеті
Т. Бәсенов атындағы сәулет және құрылыс институты

«Сәулет» кафедрасы
5B042000 – Сәулет

БЕКІТЕМІН
«Сәулет»
кафедра меңгерушісі
Султанова К.Р
2022 ж.

Жиимбаев Бауыржан Үсенұлы

«Алматы облысындағы этнографиялық саябақ»

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА

Мамандығы 5B042000 – «Сәулет»

Алматы 2022

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Қ. И. Сәтбаев атындағы қазақ ұлттық техникалық зерттеу
университеті
Т. Бәсенов атындағы сәулет және құрылыс институты

«Сәулет» кафедрасы
5B042000 – Сәулет

БЕКІТЕМІН
«Сәулет»
кафедра меңгерушісі
Султанова К.Р
2022 ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА

Тақырыбы: «Алматы облысындағы этнографиялық саябақ»

5B042000 – «Сәулет» мамандығы бойынша

Орындаған:

Жиимбаев Б.Ү.

Ғылыми жетекшісі:

Темирбаев А.Е.

Алматы 2022

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Қ. И. Сәтбаев атындағы қазақ ұлттық техникалық зерттеу
университеті
Т. Басенов атындағы сәулет және құрылыс институты

«Сәулет» кафедрасы
5B042000 – Сәулет

БЕКІТЕМІН
«Сәулет»
кафедра меңгерушісі
Султанова К.Р
2022 ж.

**Дипломдық жобаны орындауға
ТАПСЫРМА**

Білім алушы: Жиимбаев Б.Ү.

Тақырыбы: «Алматы облысындағы этнографиялық саябақ»

Университет ректорының бұйрығымен № «__»_____ 2022 ж. бекітілген
Аяқталған жобаны тапсыру мерзімі «__»_____ 2022 ж.

Дипломдық жобаның бастапқы деректері:

- а) Жобалауға арналған осы тапсырма
- б) Ситуациялық сызба

Дипломдық жобада әзірленетін мәселелер тізбесі:

1 Жоба алдындағы талдау:

- а) аналогтар туралы ақпарат;
- б) отандық және шетелдік тәжірибенің аналогтарының сипаттамасы;
- в) жобаның мақсаттары мен міндеттері.

2 Сәулет-құрылыс бөлімі:

- а) Алматы облысындағы Этнографиялық саябақты құрудың негіздері;
- б) жобаның мақсаттары мен міндеттері;
- в) жобаның техникалық негіздемесі.

3 Құрылымдық бөлім:

- а) конструктивтік шешімдері;
- б) пайдаланылатын құрылыс материалдарының сипаттамасы;
- в) материалдардың сындарлы схемалары.

Графикалық материалдар тізімі (міндетті сызбаларды нақты көрсетілуімен):

1 Жоба алдындағы талдау:

- а) Сараптамалық схемалар, кестелер, графиктер және тұжырымдары бар мәтін түрінде ресімделген объектілер бойынша иллюстрациялық материал;
- б) Дипломдық жобаны әзірлеу негізіне алынған мәтіндік және иллюстрациялық материал (фотосуреттер, эскиздер, мәтіндік түсініктемелер).

2 Сәулет-құрылыс бөлімі:

- а) Елді мекенде кешеннің ситуациялық сызбасының орналасуы М 1: 5000;
- б) Нысанды алдын-ала сараптау нәтижелерін суреттейтін суреттер, сызбалар, сызбалар, еркін суреттер;
- в) Этнографиялық саябақтың жоспары;
- г) қасбеттер;
- д) объектінің әр түрлі бұрыштардағы жалпы көрінісі (перспективалық, акционометрлік, басқа 3D суреттер)

3 Құрылымдық бөлім:

Дипломдық жоба бойынша ықтимал сындарлы шешімдер схемасы.

Ұсынылатын негізгі әдебиеттер:

1 Жоба алдындағы талдау:

- а) <https://map.e-zhetisu.kz/>
- б) ҚР ЕЖ 3.01-101-2013 Қала құрылысы. Қалалық және ауылдық елді мекендерді жоспарлау және құрылысын салу

2 Сәулет-құрылыс бөлімі:

- а) ҚНЖЕ 3.03-09-2006* Автомобиль жолдары.
- б) ҚР ҚН 2.04-02-2011 Шудан қорғау.

3 Конструктивті бөлім:

- а) ҚР ЕЖ 3.01-105-2013 Елді мекендердің аумағын абаттандыру.

Бөлім бойынша кеңесшілер

№	Бөлімдердің атаулары	Кеңесшінің аты-жөні, ғылыми дәрежесі, лауазымы	Мерзімі		Кеңесшінің қолы
			жоспар	факт	
1	Жоба алдындағы талдау	Темирбаев Алик Едресович, архитектор			
2	Сәулет-құрылыс бөлімі	Темирбаев Алик Едресович, архитектор			
3	Құрылымдық бөлім	Есенов Хвайдолла Иванович, архитектура кандидаты, доцент, ассистент-профессор			

Аяқталған дипломдық жоба бойынша консультанттар мен нормативтік бақылаушылардың Қолтаңбалары

Бөлімдердің атаулары	Жетекші, кеңесшілер	Қол қою күні	Қолтаңба
Жоба алдындағы талдау	Темирбаев Алик Едресович, архитектор		
Сәулет-құрылыс бөлімі	Темирбаев Алик Едресович, архитектор		
Құрылымдық бөлім	Есенов Хвайдолла Иванович, архитектура кандидаты, доцент, ассистент-профессор		
Нормобақылаушы	Султанова Камиля Рамазановна, кафедра меңгерушісі		

Дипломдық жобаның жетекшісі:

Темирбаев А.Е.

Тапсырманы орындауға қабылдаған студент:

Жиимбаев Б.Ү.

«___» _____ 2022 ж.

Тұжырымдама

Дипломдық жоба «Алматы облысындағы этнографиялық саябақ» тақырыбы негізінде орындалды. Жобаның авторы Қ.И.Сәтбаев атындағы ҚазҰТЗУ студенті – Жиимбаев Бауыржан Үсенұлы.

Тапсырмаға сәйкес Талдықорған қаласында этнографиялық саябақ демалыс аумағы жобаланады. Жобаның негізгі мақсаты-мәдениет тарихын сақтау және өткенді жаңамен байланыстыра отырып, оны қазіргі қоғамға дұрыс жеткізу. Сонымен қатар аймақтың экологиялық жағдайын жақсарту, адамдар мен табиғаттың арасында тұрақты байланыс орнату және адамдардың демалуына мүмкіндік беретін жақсы ортаны қалыптастыру.

Жобаланатын аймақ Талдықорған қаласында, Жетісудың орталығында Жоңғар Алатауының етегіндегі Қаратал өзенінің көркем жерінде орналасады. Қала теңіз деңгейінен 650 м-ден астам биіктікте. Жобаланатын аумақтың жалпы ауданы шамамен 156 га (өзенсіз). Аумақ рекреациялық зонаға кіреді. Қала орталығынан небәрі 10 минуттық жерде орналасқан. Бұл аймақ барлық жыл мезгілінде жұмыс жасайтын, ыңғайлы демалыспен қамтамасыз етіледі, жәнеде барлық жастағы адамдарға арналған этнографиялық саябақ болып табылады.

Аннотация

Дипломный проект был разработан на основе выбранной темы «Этнографический парк Алматинской области» и выполнен студентом КазННТУ им. К.И.Сатпаева Жиимбаев Бауыржан Усеновичом.

В соответствии с заданием в городе Талдыкорган проектируется территория отдыха этнографический парк. Основная цель проекта-сохранить историю культуры и правильно донести ее до современного общества, связывая прошлое с новым. А также улучшение экологической обстановки региона, установление устойчивых связей между людьми и природой и создание хорошей среды, позволяющей людям отдыхать.

Проектируемая зона будет расположена в городе Талдыкорган, в центре Жетысу, в живописном участке на берегу реки Каратал у подножия Джунгарского Алатау. Город находится на высоте более 650 м над уровнем моря. Общая площадь проектируемой территории составляет около 156 га (без рек). Территория входит в рекреационную зону. Находится всего в 10 минутах езды от центра города. Этот район обеспечивает комфортный отдых, который работает в любое время года, а также является этнографическим парком для людей всех возрастов.

Annotation

The diploma project was developed on the basis of the chosen topic "Ethnographic Park of Almaty region" and was carried out by a student of KazNITU named after K.I.Satpayev Zhiimbayev Bauyrzhan Usenovich.

In accordance with the task, an ethnographic park is being designed in the city of Taldykorgan. The main goal of the project is to preserve the history of culture and correctly convey it to modern society, linking the past with the new. As well as improving the ecological situation of the region, establishing sustainable links between people and nature and creating a good environment that allows people to relax.

The projected zone will be located in the city of Taldykorgan, in the center of Zhetysay, in a picturesque area on the bank of the Karatal River at the foot of the Dzungarian Alatau. The city is located at an altitude of more than 650 m above sea level. The total area of the projected territory is about 156 hectares (without rivers). The territory is included in the recreational area. It is only a 10-minute drive from the city center. This area provides a comfortable stay that works at any time of the year, and is also an ethnographic park for people of all ages.

Мазмұны

Кіріспе	10
1. Жоба алдындағы талдау	11
1.1. Жергілікті және шетелдік жобалардың аналогтары	11
1.2. Жергілікті таңдау және талдау	18
1.3 Талдықорған қаласының климаты	21
1.4 Жер бедері	23
1.5 Фотофиксация және учаскені тексеру	25
2. Сәулет-құрылыс бөлімі	26
2.1 Жобаның құрамы	26
2.2 Бас жоспар	26
2.3 Жоспарлау шешімі	31
2.4 Көлемдік кеңістік шешім	34
3. Конструктивтік шешім	37
Қорытынды	39
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	40

Кіріспе

Қазіргі уақытта біздің ғаламшарымызда этнографтардың әртүрлі бағалаулары бойынша 2000-нан 2500-ге дейін ұлт өкілдері бар. Олардың әрқайсысының өзіндік қайталанбас тарихы мен ерекшеліктері әлемдік мәдениеттің маңызды бөлігі етеді. Ежелгі дәуірден бастап халықтар арасындағы байланыстар олардың бір-бірімен саяси және мәдени мотивтерге негізделген өзара мүдделерін анықтайды. Бүкіл әлемде этникалық мәдениетке, ескерткіштерге, халықтық сәулет өнеріне деген қызығушылық артып келеді. Бұл оқиға әртүрлі елдерде ашық аспан астындағы этнографиялық саябақтардың, сәулет мұражайларының пайда болуын көрсетеді. Ойын-сауық және демалыс саябақтары бүгінде туристік бизнестің қуатты бөлігі болып табылады және әлемдік тәжірибе мұндай жобалардың болашағы зор екенін көрсетеді. Көшірме саябағын құру – ата-бабаларымыздың мәдени мұрасын, этникалық мәдениетті сақтаудың бір құралы. Этнографиялық саябақтар көне тарихымызды тереңірек түсіну үшін мәдени мұрамызды сақтау қажеттілігіне негізделген. Үлкен аумақтарға шашырап жатқан халықтық сәулет өнерін қорғау және қалпына келтіру қиын, ал этнопарктер оларды сақтаудың және мүдделі тұлғалардың оларға қол жеткізуін жеңілдетудің жақсы тәсілі болып табылады.

Этнопарктер мен этнографиялық кешендер барлық жастағы адамдар үшін ең қызықты әрі қолжетімді ойын-сауықтың бірі деп есептеймін. Мұндай саябақ этникалық мәдениетті зерттеу үшін қаланың сәулеттік композициясының маңызды бөлігі болып табылады және әлемдік деңгейде мойындалып, дамуы керек.

1. Жоба алдындағы талдау

1.1 Жергілікті және шетелдік жобалардың аналогтары

№1 мысал

Атауы: Скансен этнографиялық кешені

Орналасқан жері: Швеция, Стокгольм

Этнограф: Артур Хазелиус

Құрылған күні: 1891 жылдың 11 қазаны

Ауданы: 25 га

Сипаттама: Скансен - бүкіл Швецияны миниатюрада бейнелейтін әлемдегі алғашқы ашық аспан астындағы мұражай. Скансен паркі көптеген жылдар бойы жұмыс істейді және туристерді қызықтыратын негізгі этникалық саябақ болып табылады. Саябақта қызықты ескі экспонаттар, табиғи хайуанаттар бағы, таудан қаланың әдемі көрінісі, үлкен аумақ, жәрмеңке, көптеген кәдесыйлар, қызықты үйлер, ойын-сауық және демалыс орындары және тағы басқалары бар.

Сурет 1. Скансен саябағының бас жоспарының схемасы [16]

Бақылау алаңының биіктігінен Стокгольмді көруге болады. Туристердің алдында Солтүстік мұражайы орналасқан. Төменде астананың орталығынан Скансенге дейін жүретін көк трамвай бар. Алыстан монарх Оскар II құрметіне арналған ғибадатхананы көруге болады.

Сурет 2. Скансен саябағы аумақтарының жалпы көріністері [17]

Скансен аумағында Швецияның түкпір-түкпірінен әкелінген 160-қа жуық үйлер бар. Олардың көпшілігі 18, 19 және 20 ғасырларға жатады. Сол уақытта Швецияның әртүрлі бөліктерінде әртүрлі әлеуметтік шыққан адамдардың қалай өмір сүргенін көрсететін жағдай сақталған. Мерзімді киім киген үй қараушылары келушілерге бөлмелерді аралап, экспонаттар туралы айтып бере алады.

Қорытынды: Скансенде өткен мен бүгін, жануарлар мен мәдениеттер, дәстүрлер мен үрдістер кездеседі. Демалуға тамаша орын. Балаларға да, ересектерге де арналған нәрселер көп.

№2 мысал

Атауы: Этнографиялық саябақ-музей Этномир

Орналасқан жері: Мәскеу, Калуга облысы

Негізін қалаушы: Руслан Байрамов

Құрылған күні: 2007 ж

Ауданы: 140 га

Сипаттама: Этномир – Ресейдегі ең ірі этнографиялық саябақ-музей, шынайы әлемнің түрлі-түсті интерактивті моделі. Мұнда 140 гектар аумақта барлық дерлік елдердің сәулет өнері, ұлттық тағамдары, қолөнері, салт-дәстүрі мен тұрмысы ұсынылған. Этномир саябақ-музейінде ұлттық киімдерді киіп көруге, сирек қолөнерді үйренуге, кәдесыйлар сатып алуға, өз қолыңызбен пайдалы заттар жасауға, әртүрлі елдердің ұлттық тағамдарынан дәм татуға, ойын-сауық саябағына баруға және т.б. болады. Бір күнде барлық қызықты бұрыштарды айналып өту мүмкін емес, сондықтан 12 бірегей этникалық қонақүй келушілерге қызмет көрсетуде.

Сурет 3. Этномир бас жоспары [18]

Саябақта 5 этникалық аула, 18 мүсіндік композиция, 30 көрме залы, 8 шеберхана 11 мұражай, қуыршақ театры және 15 жылда 10 миллион келушілерге жеткен.

Сурет 4. Этномир жалпы көрінісі [18]

Бұл ауданда мынандай нысандарды көруге болады:

1. мира көшесі – әлемнің түкпір-түкпірінен 54 павильон үйі бар сауда-көрме кешені;
2. этникалық аулалар – «Орыс пешінің мұражайы», «Подворье», «Украина және Беларусь», «Солтүстік, Сібір және Қиыр Шығыс», «Оңтүстік Азия елдері»;
3. Ресей арқылы саяхат» галереясы;
4. хаски қоршауы;
5. динозаврлар саябағы;
6. этникалық қонақ үйлер;
7. мейрамханалар мен кафелер;
8. 80 шеберхана мен мұражай;
9. кез келген форматтағы іс-шараларды өткізуге арналған 26 орын;
10. дүние жүзіндегі халықтардың 40 тұрғын үйі;
11. ұлы тұлғаларға арналған 120 ескерткіш.

2030 жылы Этномир креативті қалаға, ішкі этникалық, экологиялық және білім беру туризмінің кластеріне айналады.

2030 жылға қарай Этномир тек Ресейде ғана емес, Еуропа мен АҚШ-та да өкілдік етеді. Сонымен қатар, аумақта білім берудің озық әдістері бар инновациялық мектеп жұмыс істей бастайды, ал Этномир өзі Ресей мен әлемнің азаматы, күшті және тұтас тұлғаны қалыптастыру мен дамытудағы флагманға айналады!

Этномир - 2030 – бұл:

1. 250 га аумақ;
2. Көше әлемінің 12 павильоны;
3. 52 этникалық аула;
4. Мәдени орталық;
5. инновациялық орталық;
6. «ЭТНОМИР» мектебі;
7. Ресей Федерациясы аймақтарының мәдени орталықтары;
8. жастар орталығы;
9. қолөнер және халық шығармашылығы орталығы;
10. балалар мен жасөспірімдер лагерлерін, конференцияларды, семинарларды, жиындарды, этникалық мерекелер мен фестивальдерді өткізуге арналған тұрақты алаң;
11. экологиялық ауыл;
12. органикалық ауыл шаруашылығы институты.

Қорытынды: Этномир – болашақ қаласы, отбасылық, экологиялық, танымдық және ойын-сауық орталығы.

№3 мысал

Атауы: Қырғызстанның ұлттық этнографиялық орталығы

Орналасқан жері: Бішкек, Қырғызстан

Авторы: Мұсакеев Нияз

Конкурс: 2016 ж

Жобалау ұйымы: КГУСТА

Сипаттама: «Қырғызстанның ұлттық этнографиялық орталығы» қырғыздардың ерте заманнан бергі мәдени-тарихи мұраларын зерттеу, сақтау, жалпылау және таныстыру жөніндегі ғылыми-практикалық мекеме болып табылады.

Қырғызстан ұлттық этнографиялық орталығының жобасы тұтастай алғанда бүкіл кешеннің бас жоспарынан бастап орталықтың бүкіл сәулетінің өзіне тән бейнелі экспрессивтілігін көздейді. Сонымен қатар, кешеннің архитектуралық дизайны мен түрлі-түсті шешімі қырғыз дәстүріне тән ұлттық белгілер мен бейнелік бірлестіктерді оның барлық көріністерінде қолдануға негізделген: күнделікті өмірде, киім-кешек, әдет-ғұрып, фольклор және т.б.

Осыған байланысты этнографиялық орталықтың бас жоспарының жалпы жобасы мен құрамы да осы жағдайдағы көшпелілер соғысына тән атрибуттармен байланысты және керілген садақ пен жебені бейнелейді. Концептуалды және теориялық деңгейде жобаланатын кешеннің пластикалық символикасының кеңістіктік тәртібі, символдық қанықтығы іздестірілді. Кешеннің жоспарлау құрылымы садақтың жебемен жұмыс істеу принципіне негізделген, садақтың әрбір элементінің өзіндік функционалдық символикасы бар, садақ тұтқадан, жауырыннан және садақ бауынан тұрады. және доға тез иілмейтін, жинақталған потенциалдық энергияны жылдам ұшатын жебенің кинетикалық энергиясына түрлендіреді.

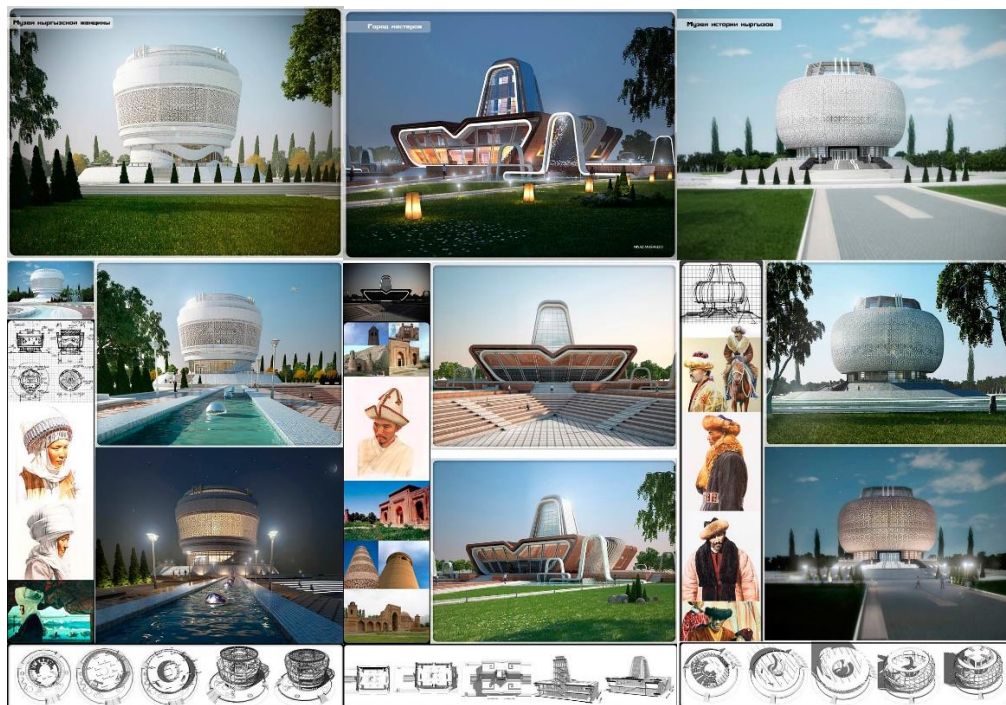
Сурет 5. Этнографиялық орталықтың бас жоспары [19]

Кешеннің орталық композициялық осі жебе бейнесіне еліктейді және кіреберіс топтағы заттардан басталып, көлге дейін созылып жатқан пирспен аяқталады. Жебе – сәттің келуі мен кететін белгісі, кешен қонақтарының бас аллеясы.

Садақ бауының жебемен қиылысу аймағы мәдени-көпшілік аймақты құрайтын екі түрлі нысанның (жебе мен садақ) тығыз әрекеттесуінің белгісі. Бұл басқа мәдениеттер қырғыздардың рухани өмірімен араласатын жер.

Қоғамдық аумақ үш бірегей нысаннан тұрады:

- Қырғыз әйелдерінің мұражайы,
- Қырғыздардың тарихи мұражайы,
- Қолөнершілер қаласы.

Сурет 6. Объектінің жалпы аумағы [19]

Қорытынды: Бұл ғимараттар үшбұрышты амфитеатр түріндегі алаңды құрайды, аумақ театрлық және концерттік қойылымдарға арналған.

Кешеннің ғимараттары қырғыздардың ұлттық киімдерінің элементтері негізінде үлгіленген.

1.2 Жергілікті таңдау және талдау

Жобаланатын аймақ Талдықорған қаласында, Жоңғар Алатауының етегіндегі Қаратал өзенінің көркем жерінде орналасады. Қала теңіз деңгейінен 650 м-ден астам биіктікте. Жобаланатын аумақтың жалпы ауданы шамамен 156 га (өзенсіз).

Сурет 7. Ситуациялық схема [автордың схемасы]

Учаскені таңдау себебім:

1. өзенге жақын орналасуы
2. қала ортасынан небәрі 10 минуттық жердегі жақындығы
3. жылы және шуақты жерде орналасуы
4. жер учаскесінің үлкен және жеткілікті болуы
5. үлкен жасыл жамылғының болуы

Аймақты жобалау кезінде көптеген талдау жасалды. Келешекте Талдықорған қаласында көлік жолдары және өзен бойларында болатын көпірлер салынатын болады. Осы жобалауда кейбір объектілер сақталатын болады.

Жобаланатын аймақта кездесетін ағаштар:

1. қарағаш
2. ақ қайың
3. үйеңкі
4. шырша
5. емен

Жобалау процесіне өтпес бұрын талдау жүргізілген келесі позициялар схемасы:

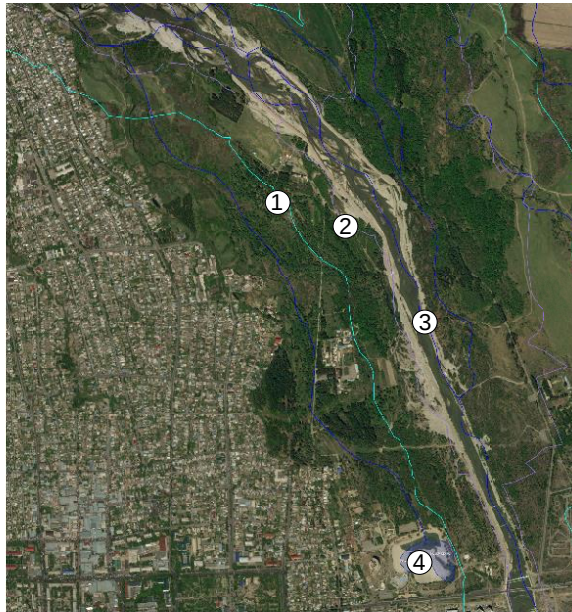
Сурет 8. Учаскедегі бар объектілер [20]

1-Қаратал өзені, 2- жеке үй, өріс, 3-Айсу демалыс саябағы, 4-жол, 5-Ақ қайың жануарлар мен аумақты қорғау, 6-Ардагерлер саябағы, 7-пейнтбол клубы, 8-Жеңіс саябағы, 9- су қоймасы.

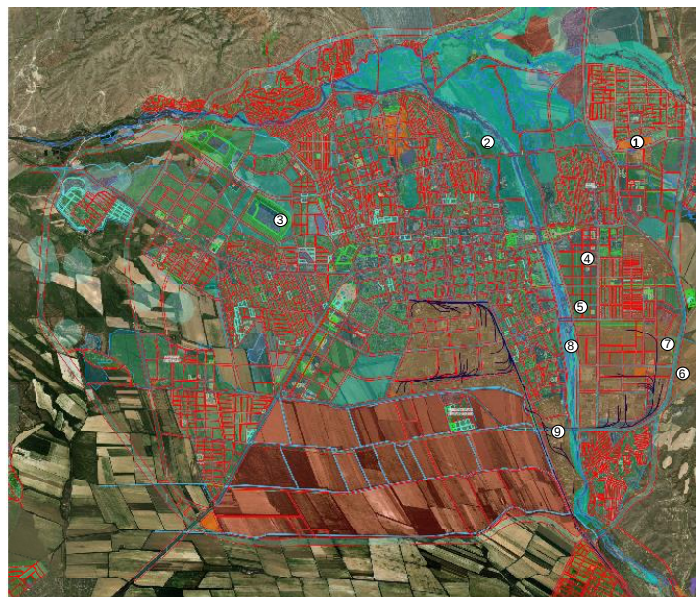
Сурет 9. Алдағы уақытта болатын көлік сызбасы [20]

1-Көлік жолдары, 2-көпірлер

Сурет 10. Су ресурстары сызбасы [20]

1-Су қорғау аймақтары, 2-су қорғау белдеулері, 3-Қартал өзені, 4-су қоймасы.

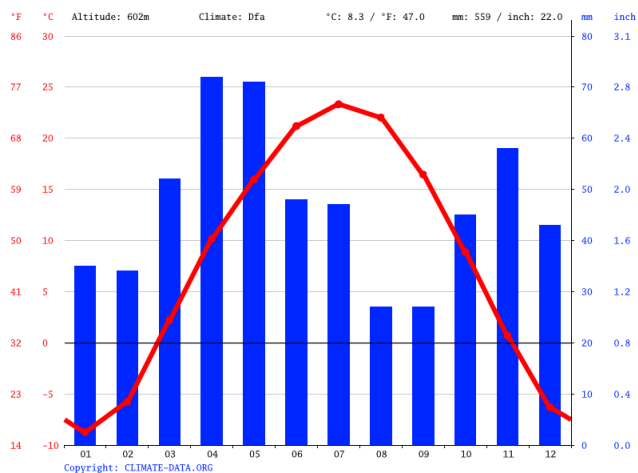

Сурет 11. Талдықорған қаласының сызбасы [20]

1-Өнеркәсіптік аймақтар, 2-Рекреациялық аймақтар, 3-Сумен жабдықтау объектілері, 4-тротуар, жолдар, 5-Тұрғын аймақтар, 6-Жолдың қызыл сызықтары, 7-Қалалық көгалдандыру, 8-Гидрография, Қаратал өзені, 9-Теміржол көлігі.

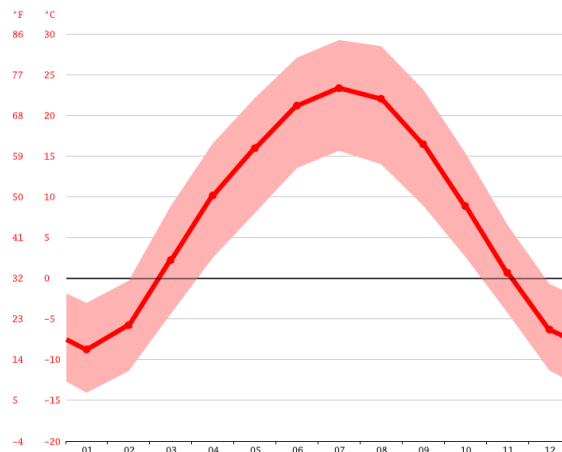
1.3 Талдықорған қаласының климаты

Талдықорғанның климаты салқын және қоңыржай. Талдықорғанда жауын-шашын көп, тіпті ең құрғақ айдың өзінде. Коппен мен Гейгер бойынша бұл климат Dfa деп жіктеледі. Талдықорған қаласында орташа жылдық температура 8,3 °C | 559 мм – жылдық орташа жауын-шашын мөлшері.

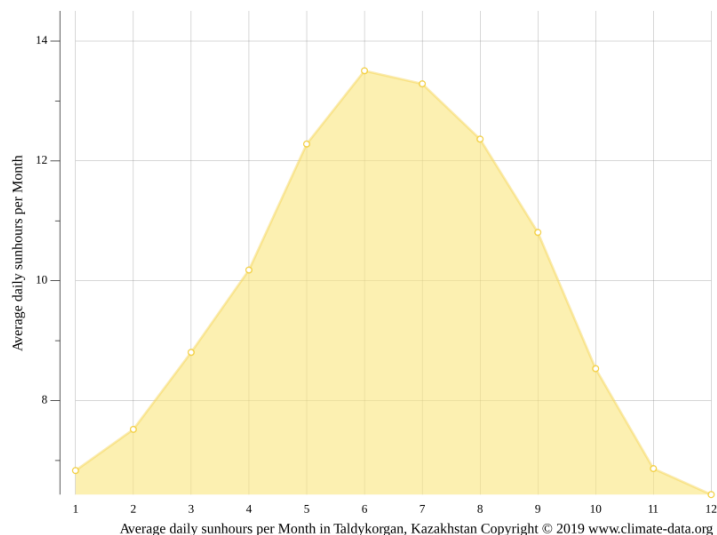
Сурет 12. Талдықорған климаттық кестесі [21]

Ең құрғақ ай - тамыз. Тамызда жауын-шашын 27 мм. Жауын-шашынның ең көп мөлшері сәуірде түседі, орташа есеппен 72 мм.

Сурет 13. Талдықорғанның орташа температурасы [21]

Орташа температура 23,3 °C, шілде - ең жылы ай. Жылдың ең төменгі орташа температурасы қаңтарда, ол -8,7 °C шамасында болады.

Сурет 14. Талдықорғандағы күн сағаты [21]

Талдықорғанда ең көп күн түсетін ай маусым айы болып табылады, орташа есеппен 13,29 сағат күн сәулесі. Маусым айында күн сәулесі 411,87 сағатты құрайды.

Талдықорған қаласында күніне ең аз күн түсетін ай — қаңтар, орташа есеппен тәулігіне 6,43 сағат. Қаңтардың барлығы 199,39 сағат күн сәулесі.

Талдықорғанда жыл бойына 3575,79 сағат күн сәулесі түседі. Орташа алғанда айына 117,41 сағат күн сәулесі түседі.

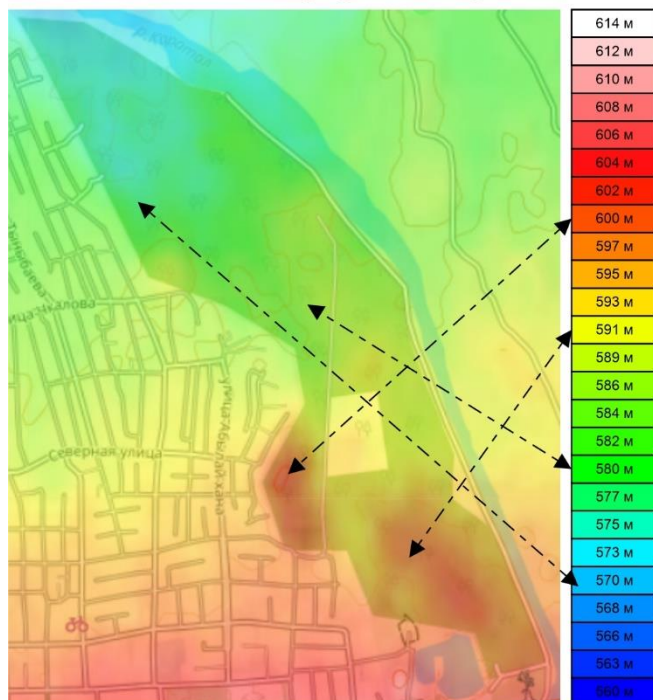
	қаңтар	ақпан	наурыз	сәуір	мамыр	маусым	шілде	тамыз	қыркүйек	қазан	қараша	желтоқсан
Орташа температура (°C)	-8.7	-5.8	2.2	10.2	он алты	21.2	23.3	22	16.4	8.9	0.7	-6.3
ең төменгі температура (°C)	-14.1	-11.4	-4.4	2.5	сегіз	13.5	15.6	он төрт	8.9	2.6	-4.2	-11.3
максималды температура (°C)	-3	-0,3	8.9	16.5	22.1	27.1	29.2	28.5	23.2	15.4	6.6	-0,7
Жауын-шашын мөлшері (мм)	35	34	52	72	71	48	47	27	27	45	58	43
Ылғалдылық(%)	68%	69%	62%	61%	58%	елу%	48%	45%	48%	59%	67%	67%
Жаңбырлы күндер (D)	5	6	6	сегіз	сегіз	7	6	4	4	5	6	6
тәулік бойлығы (сағат)	6.8	7.5	8.8	10.2	12.3	13.5	13.3	12.4	10.8	8.5	6.9	6.4

Сурет 15. Талдықорған қаласының климаттық графигі [21]

1.4 Жер бедері

Абсолюттік белгілер 570, 580, 591, 600.

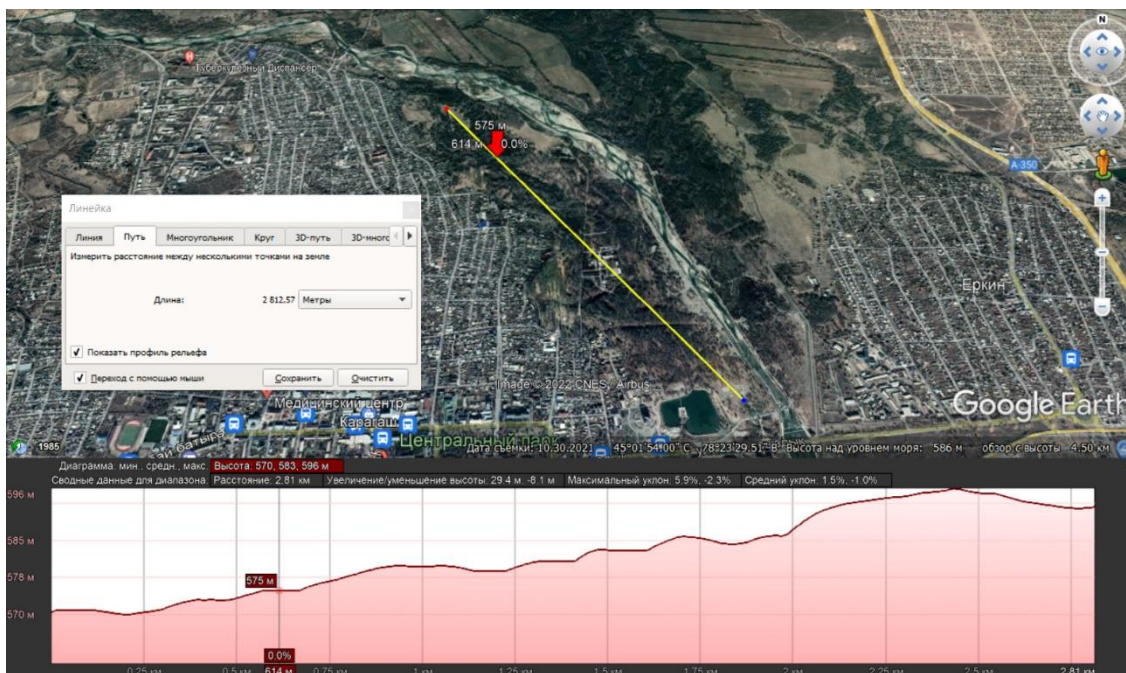
Объектінің топографиялық картасы

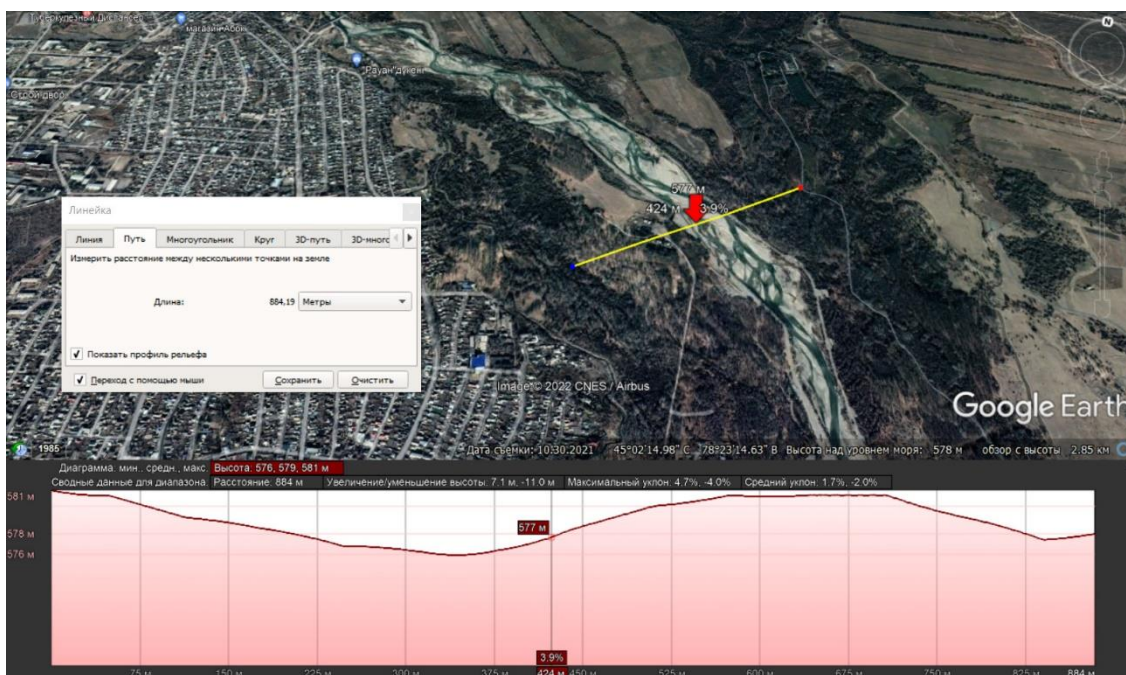
Сурет 16. Жер бедері [22]

Сурет 17. 2019 жылғы сызба [20]

Сурет 18. Рельеф 26 метр, максималды көлбеу: 5.9%, -2.3%, орташа көлбеу: 1.5%, -1.0% [23]

Сурет 19. Рельеф 5 метрді құрайды, максималды көлбеу: 4.7%, -4.0%, Орташа еңіс: 1.7%, -2.0% [23]

1.5 Фотофиксация және учаскені тексеру

Понорамалық фото

Сурет 20. Фотофиксация 5 наурыз 2022 жылы [24]

Жобалаудың басында табиғи зерттеу жүргізілді.
Бұл процестің мақсаты: аумақтың бүкіл ауқымын сезіну.

Сурет 21. Фотофиксация [авторлық фотосурет]

2. Сәулет-құрылыс бөлімі

2.1 Жобаның құрамы

- Тұжырымдама
- Ситуациялық схема
- Бас жоспар
- Жоспарлау шешімі
- Көше профилі
- Қасбеттер
- Көлемдік кеңістік шешім

2.2 Бас жоспар

Сурет 22. Бас жоспар [авторлық схема]

1-кіру алаңы, 2-көлік тұрағы, 3-домбыра мүсіні, 4-кіру аллеясы, 5-әкімшілік ғимараты, 6-Амфитеатр, 7-теннис корты, 8-баскетбол, волейбол алаңы, 9-футбол алаңы, 10-көкпар алаңы, 11-С/У, 12-аквапарк, 13-киіз үй мұражай, 14-лабиринт, 15-тыныш демалыс аймағы, 16-асық мүсіні, 17-күрес алаңы, 18-садақ ату, 19-іс шара аумағы, 20-жасыл аумақ, 21-көлік тұрағы, 22-мейрамхана, 23-этнографиялық киіз үй демалыс аймағы, 24-этнографиялық мұражай, 25-ботаникалық бақ жылыжай, 26-балалар ойын алаңы, 27-этно фонтан, 28-аттракцион, 29-шаруашылық және жануарлар аймағы, 30-тіл білім беру мекемесі, 31-қазіргі бар учаске, Ақ қайың жануарлар мен аймақты қорғау, 32- қазіргі бар учаске, Ардагерлер саябағы, 33-жағалау, 34-эстакада.

Бас жоспар рекреациялық зонаға кіреді. Осы аймақта автокөлік жолдары және жаяу жүргінші жолдары, велосипед жолдарымен қатар атпен серуендеу жолдарыда салынады. Бас жоспардың шешімі еркін жоспарлау принципін қолданады. Осындай жоспарлау сызбасына, жағалау сызығының сипаты және жер бедері әсер етеді. Сыртқы шекаралар бойымен жағалаулар жүргізілді. Жобаланған саябақ көптеген келушілерді қабылдай алады. Автомобильдық жолдар пайда болады және эстакада мен көпірлерде жобаланатын болады.

Сурет 23. Функционалды орналастыру схемасы [авторлық схема]

1-шаруашылық аймағы, 2-жағалау, 3-этнографиялық аймақ, 4-ойын-сауық кешені, 5-тамақтану аймағы, 6-балалар ойын алаңы, 7-ботаникалық бақ, 8-тыныш демалыс және ойын алаңы, 9-іс шаралар алаңы, 10-спорт алаңы, 11-белсенді аймақ, 12-аквапарк, 13-кіру аймағы, 14-тіл білім беру мекемесі, 15- Ақ қайың, қорғау аймағы, 16-Ардагерлер саябағы, 17-жасыл аймақ.

Функционалды орналастыру кезінде талдау жасалып ұйымдастырылды. Аймақта кіру топтары жеткілікті жобаланды, ашық алаңдармен тұрақтар тұрғызылды. Автотұрақтар 240 тан астам көліктерге арналған. Сонымен қатар жобалау кезінде келуші тұрғындарға арналып демалыс аймақтары, спорттық аймақтар, балалар алаңдары, қазақтың ұлттық ойындары мен алаңдары, яғни көкпар және күрес, садақ ату, тағы басқада қазақтың салт дәстүріне сәйкес аймақтар жобаланады.

Сурет 24. Автомобиль жолының сызбасы [авторлық схема]

Сурет 25. Жаяу жүргінші сызбасы [авторлық схема]

Сурет 26. Гидрографиялық сызба [авторлық схема]

Сурет 27. Велосипед және атпен серуендеу сызбасы [авторлық схема]

Сурет 28. Жасыл зона [авторлық схема]

Өсімдік атаулары	Шартты белгілер	Сипаттама	Мысал
1 Шырша		Биіктігі 30 метрге дейін жететін, мәңгі жасыл ағашты өсімдік.	
2 Емен		Емен - жапырақты ағаш, оның орташа биіктігі шамамен 35 метр.	
3 Қарағаш		Қарағаш - биіктігі 25м ағаш, ол ормандарда, су жанында өседі.	
4 Ақ қайың		Қайың – қайың тұқымдасына жататын жапырақты ағаштар мен бұталар тұқымдасы. Биіктігі 20 - 30 метр.	
5 Үйеңкі		Үйеңкілердің биіктігі түрлер мен қоршаған орта жағдайларына байланысты 40 м жетеді, бірақ 10-15 м дейін жиі кездеседі.	

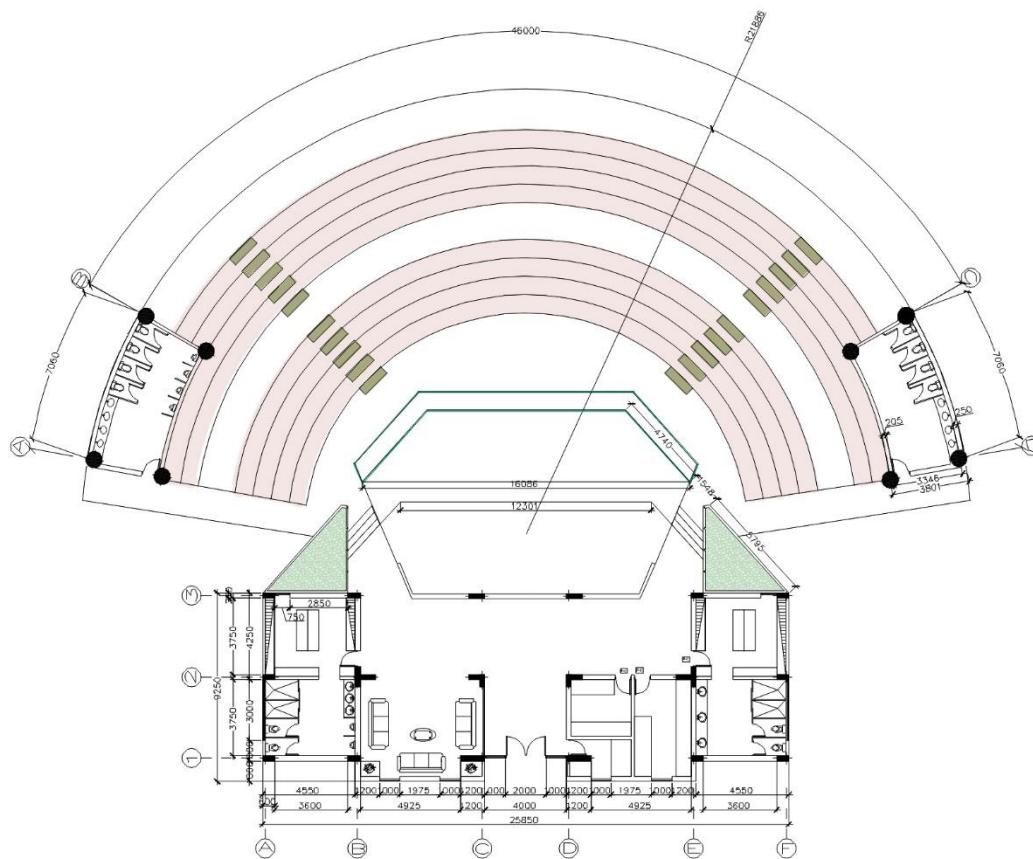
Аллеядағы гүл бақтары

Бархат	Петуния	Сальвия	Георгин одноплетный
Тюльпаны	Рудбекия	Флоксы	Роза

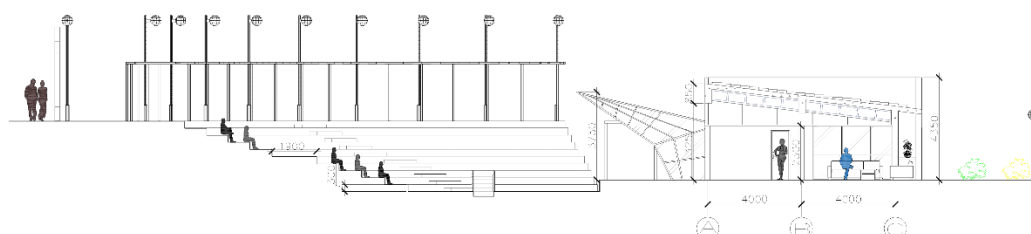
Сурет 29. Дендропландық анықтама [авторлық схема]

2.3 Жоспарлау шешімі

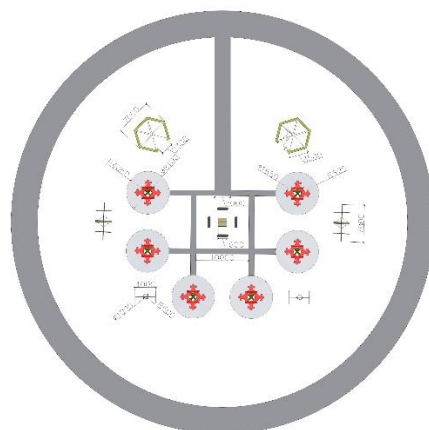
Жоспарлау шешімі кезінде коп аймақтар жобаланды.

Сурет 30. Этнографиялық амфитеатрдың жоспары [авторлық схема]

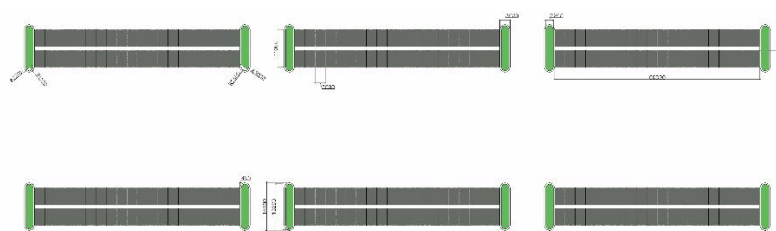
Сурет 31. Амфитеатрдың қимасы [авторлық схема]

Сурет 32. Этнографиялық аймақтың жоспары [авторлық схема]

Киіз үйдің диаметрі:

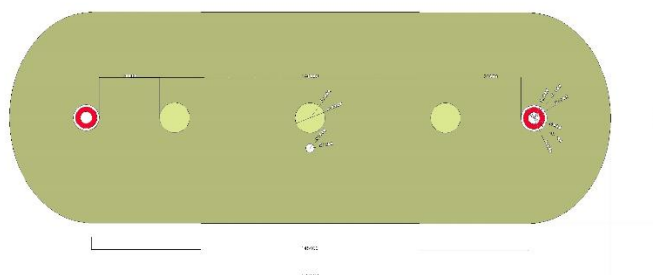
- 8,1 метр, алты қабырғалы, 8-10 адамға есептелген, ауданы 51,5 м²

Сурет 33. Автотұрақтың жоспары [авторлық схема]

Автокөлік тұрағы:

240 орынға арналған автотұрақ және автобұсқа арналған тұрақ.

Сурет 34. Көкпар алаңының жоспары [авторлық схема]

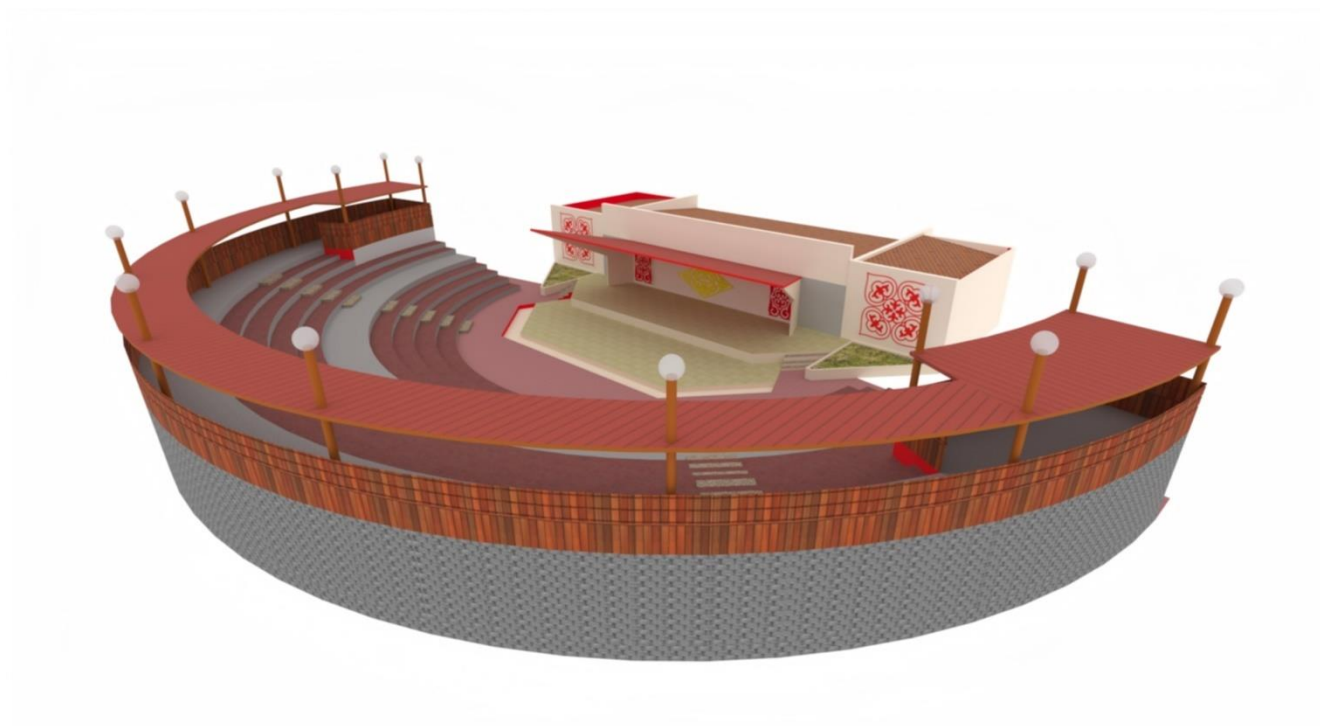
Көкпар - ұлттық ат спорты ойындарының бірі. Ойынның атауы “көк бөрте” (лак) сөзінен шыққан.

3. Көлемдік кеңістік шешім

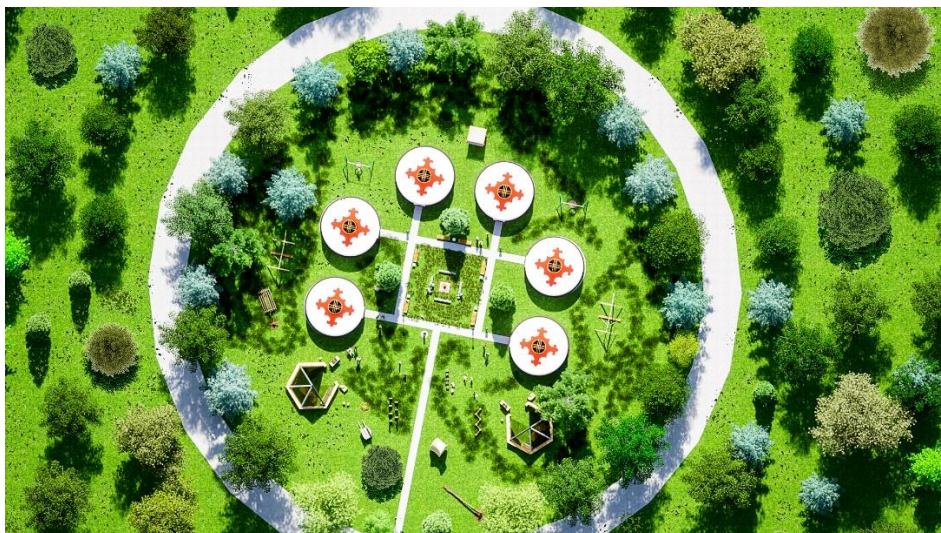
Этнографиялық саябақтың көлемдік-кеңістіктік шешімін әзірлеу барысында негізгі нүктелермен негізгі жолдары анықталып талданды.

Сурет 37. Саябақтың бүкіл көлемдік кеңістік аумағы [авторлық схема]

Сурет 38. Амфитеатр визуализациясы [авторлық схема]

Сурет 39. Этнографиялық аймақтың визуализациясы [авторлық схема]

Сурет 40. Балалар ойын алаңы визуализациясы [авторлық схема]

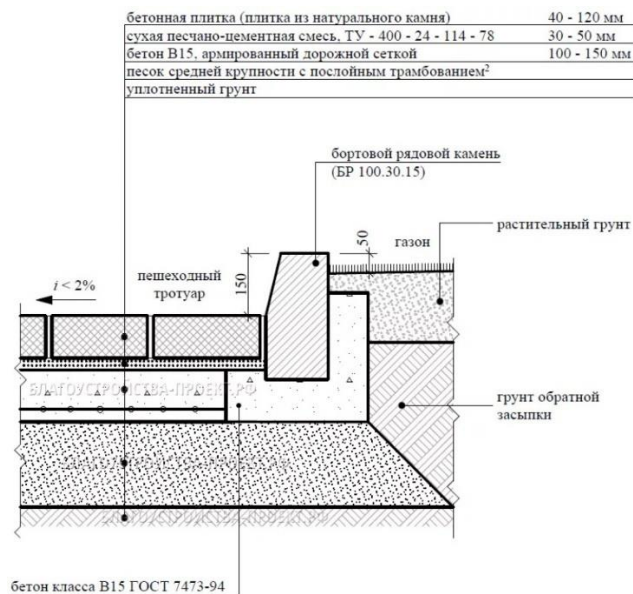
Сурет 41. Спорттық алаң визуализациясы [авторлық схема]

Сурет 42. Развертка [авторлық схема]

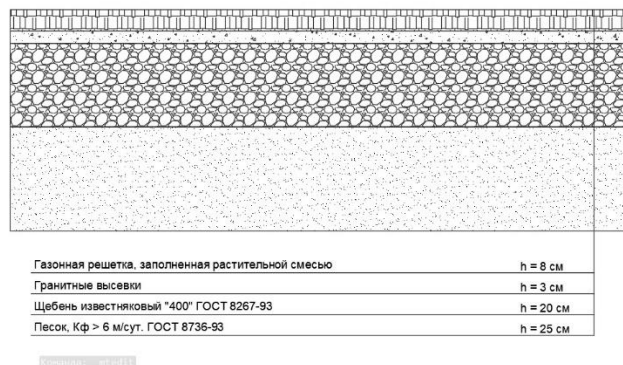
3.Конструктивтік шешім

Саябақты жобалау кезінде құрылыстың тиімділігі мен дамуының заманауи стандарттарға сәйкес келетін әдістер мен жобалық шешімдер қолданылуы қажет.Саябақтың геологиялық, климаттық және жер бедері мен ландшафттық экологиясын ескере отырып, жергілікті құрылыс шарттары ескерілуі керек. Құрылымдық және инженерлік шешімдер де маңызды әсер етеді. Негізгі бөлігі - құрылыс үшін материалдарды таңдау, бетонға арналған толтырғыштар және т.б. ол көбінесе саябақтардың көлемімен және олардың функционалдық мақсатымен және функционалдық мақсаттың ерекшеліктерімен, қажетті беріктік пен қауіпсіздікпен, сәулеттік, эстетикалық және экономикалық өлшемдерімен анықталады.

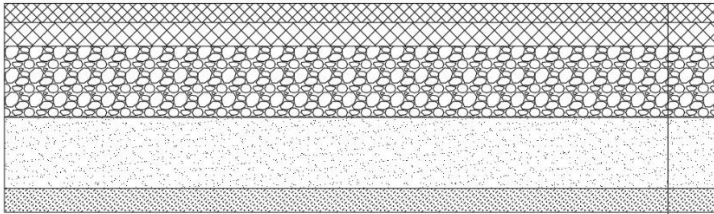
Сурет 43. Тратуар құрылысы [25]

Конструкция покрытия паркингов

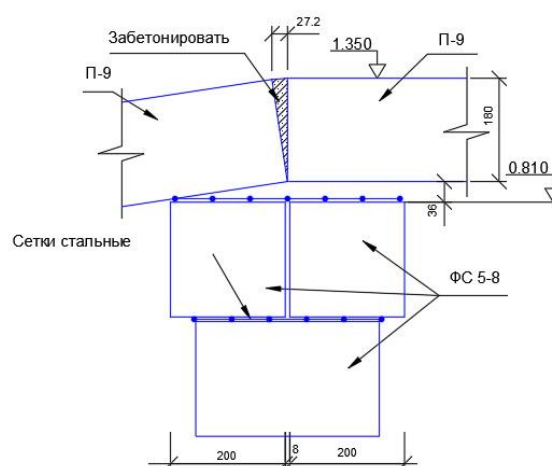
Сурет 44. Автотұрақтың конструкциясы [26]

Конструкция резинового покрытия

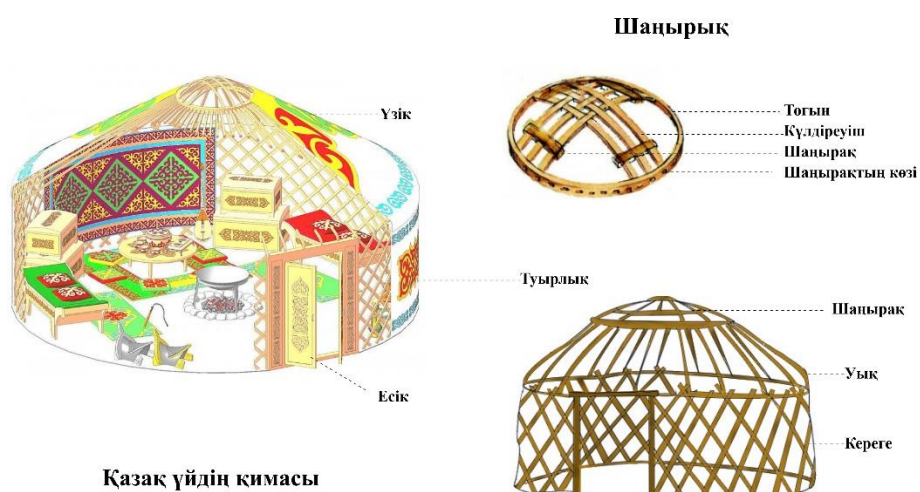

Коврик резиновый (КСИЛ арт. 3404)	
Полиуретановый праймер (грунтовка)	h = 0,5 см
Асфальтобетон крупнозернистый пористый ГОСТ 9128-97	h = 5 см
Щебень фракции 5-40 мм ГОСТ 8267-93	h = 10 см
Песок среднезернистый ГОСТ 8736-93	h = 15 см
Уплотненный грунт	

Сурет 45. Резеңке қаптаманың конструкциясы [26]

Сурет 46. Эстакада торабы [26]

Сурет 47. Қазақ үйдің құрылымы [27]

Қорытынды

Этнографиялық саябақ көптеген мүмкіндіктер береді. Мысалы адам мен табиғат арасында байланыс орнату, өз халқынның тарихына толықтай үңілуге, және жақсы демалыс үшінде, отбасылық мерекені атап өтуге керемет мүмкіндік.

Жобалау кезінде ландшафттық жағдайларға жақсы үйлесуге жаңа әдістер жобаланды. Келуші тұрғындарға ұлттық тағамдар ұсынылады сонымен қатар ойын алаңдары, мәдени ойын-сауық және спорт алаңдары; жағажай; хайуанаттар бағы мен ферма аумақтары тағы басқалары жобаланады. Көптеген мерекелер мен іс шараларды өткізуге болады.

Жобаланатын аумақты заманауи этнографиялық саябақ құру келушілерді көбейтеді, орынды тартымды етеді, ландшафтты жақсарту, коммерциялық құрамдас бөлікті арттырады. Өзен жағасындағы саябақтың жаңа шешімі бұрыннан барға үйлеседі, қоршаған орта және оның тарихи-экологиялық құрамдас бөлігін бұзбайды, қолданыстағы саябақтардың жалғасы болып табылады. Саябақ аумағын салу экономикалық тұрғыдан тиімді және Талдықорған қаласына көрікті саябақтың бірі болуға әсер етеді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі әдебиет:

1. ҚР ЕЖ 3.01-101-2013 Қала құрылысы. Қалалық және ауылдық елді мекендерді жоспарлау және құрылысын салу
2. ҚР ЕЖ 3.01-105-2013 Елді мекендердің аумағын абаттандыру.
3. ҚР ҚНЖЕ 2.02-05-2009* Ғимараттар мен құрылыстардың өрт қауіпсіздігі.
4. ҚНЖЕ 3.03-09-2006* Автомобиль жолдары.
5. Этнографиялық парк: <http://landscape.totalarch.com/node/49>
6. Ландшаттық архитектура: <https://m-strana.ru/articles/landshaftnay>
7. Этнопарк: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%>
8. Этнопарки некоторые аспекты: <https://cyberleninka.ru>
9. Что значит парк: <https://www.conventions.ru/dictionary/id/?word=22270>
10. <https://eee-science.ru/wp-content/uploads/2021/08>
11. ҚР ЕЖ 3.06.15-2005 Ғимараттар мен имараттарды халықтың қимылы шектеулі тобы үшін қолжетімділіктің есебімен жобалау.
12. ҚР ҚНЖЕ 2.04-01-2010 Құрлыстық климаттану.
13. ҚР ҚНЖЕ 3.04-01-2008 Гидротехникалық құрылыстар. Жобалаудың негізгі ережелері.
14. ҚР ҚНЖЕ 4.01-02-2009 Сумен жабдықтау. Сыртқы жүйелер мен құрылыстар.
15. ҚР ҚН 2.04-02-2011 Шудан қорғау.

Қосымша әдебиеттер:

16. Электрондық ресурс: <https://taecelle.livejournal.com/128091.html>
17. Электрондық ресурс: <https://mogura.ru/articles/skansen/>
18. Электрондық ресурс: <https://ethnomir-estate.ru/genplan/>
19. Электрондық ресурс: <http://totalarch.com/zk2016/62>
20. Электрондық ресурс: <https://map.e-zhetisu.kz/>
21. Электрондық ресурс: <https://ru.climate-data.org>
22. Электрондық ресурс: <https://ru-ru.topographic-map.com/maps/a7sd/>
23. Электрондық ресурс: <https://earth.google.com>
24. Электрондық ресурс: <https://www.google.kz/maps>
25. Электрондық ресурс: <https://yandex.kz/images/search?text>
26. Электрондық ресурс: <https://free-dwg.com/276-konstrukciya-dorozhnyh-pokrytii.html>
27. Электрондық ресурс: <https://phonoteka.org/10801-jurta-fon.html>